

Sosyal Medyanın Kullanımının Üniversite Öğrencilerinin Duygusal ve Sosyal Yaşamındaki Rolü

Gönül Şener¹

DOI 10.5281/zenodo.18813361

Özet

Öğrenciler için sosyal medya, günümüz iletişim kültürünün merkezinde yer alan dinamik bir etkileşim alanıdır. Bu alan bireysel farklılıklar, kullanım amacı ve süresi gibi değişkenlere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım durumlarının incelenmesidir. Araştırma nicel araştırma paradigması ile tasarlanmış olup, tarama modeli ile yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 406 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem seçimi küme örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırma sonuçları, öğrencilerin genel olarak sosyal medya kullanım düzeylerinin "kısmen katılmıyorum" düzeyinde yoğunlaştığını göstermektedir. Bölüm değişkenine ilişkin sonuçlar, üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımının öğrenim gördükleri akademik disipline göre farklılaştığını ortaya koymaktadır. Özellikle Çocuk Gelişimi ile Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal medya kullanım düzeylerinin diğer bölümlere kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra, günlük sosyal medya kullanım süresi arttıkça öğrencilerin sosyal rutinlerle bütünleşme düzeylerinde de belirgin bir artış olduğu görülmüştür. Günlük kullanım süresine ilişkin analizler ise sosyal medya kullanım düzeylerinin kullanım süresine bağlı olarak farklılaştığını göstermektedir. Bu sonuçlara göre, sosyal medya kullanım düzeyi yüksek olan bölümlerde farkındalık çalışmalarının yürütülmesi; günlük kullanım süresi yüksek olan öğrenciler için ise dijital denge ve zaman yönetimi eğitimlerinin planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: sosyal medya kullanımı, öğrenci, duygusal bağlantı, sosyal rutin.

The Role of Social Media Usage in the Emotional and Social Lives of University Students

Abstract

University students, who are in the life stage of young adulthood, strive to balance their need for individuation with their need for social connectedness. Social media plays a significant role in this balancing process. For students, social media constitutes a dynamic sphere of interaction situated at the center of contemporary communication culture. Social media use varies depending on individual characteristics, purposes of use, and duration of engagement. In this context, the aim of the present study is to examine university students' social media use. The research was designed within the quantitative research paradigm and conducted using a survey model. The study sample comprised 406 undergraduate students at a public university. The sample was determined through cluster sampling. According to the study's findings, students' overall social media usage tends to cluster around the "somewhat disagree" range. The results regarding the department variable indicate that university students' social media usage differs significantly by academic discipline. In particular, students in the Child Development and Turkish Language and Literature departments reported higher levels of social media use compared to those in other fields. Additionally, as students' daily social media usage time increases, their level of integration with social routines also rises. The analysis of daily usage duration further confirms that social media usage levels vary significantly depending on the amount of time spent on these platforms. Based on these results, it is recommended that awareness programs be implemented especially in departments where social media usage is high, and that digital balance and time-management training be provided for students with high daily usage levels.

Keywords: social media use, student, emotional connection, social routine.

¹ Doç. Dr., Munzur Üniversitesi, gonulsener@munzur.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3212-7703

Giriş

Sosyal medya, kullanıcıların içerik ürettiği, paylaştığı ve anlık geri bildirimlerle etkileşim kurabildiği çevrim içi platformların bütünüdür. Gençler açısından bu platformlar, kimlik inşası, ait olma ihtiyacı ve duygu paylaşımı gibi temel psikososyal süreçlerin gerçekleştiği merkezî bir alan hâline gelmiştir (Avcı vd., 2025). Bu yönüyle sosyal medya, üniversite öğrencilerinin duygusal ve sosyal doyum düzeylerini etkileyen çok boyutlu bir yaşam alanı olarak değerlendirilmektedir.

Alanyazında sosyal medyanın gençler üzerindeki etkilerinin tek yönlü olmadığı; hem destekleyici hem de risk barındıran bir yapı sunduğu vurgulanmaktadır. Özellikle üniversite öğrencilerinde sosyal medya kullanımının yaşam doyumunu ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisi çok sayıda araştırmaya konu olmuştur. Kuss ve Griffiths (2011), aşırı sosyal medya kullanımının bireylerin refah düzeyini ve yaşam doyumunu olumsuz etkilediğini ortaya koyarken; Pantic ve arkadaşları (2012) sosyal medya kullanımının yalnızlık hissini artırabildiğini ve genel psikolojik sağlık üzerinde olumsuz sonuçlar doğurabildiğini belirtmektedir. Benzer biçimde Andreassen ve arkadaşları (2012), sosyal medya bağımlılığının kaygı ve depresyon düzeylerini yükseltebildiğini, yüz yüze sosyal etkileşimleri ise zayıflatabildiğini göstermiştir. Przybylski ve arkadaşları (2013) ise aşırı kullanımın sosyal izolasyonu artırarak duygusal dengeyi bozabileceğine dikkat çekmektedir.

Sosyal medyanın bireyler üzerindeki etkilerinin, kullanım motivasyonlarına bağlı olarak farklılaştığı da literatürde öne çıkan bir diğer bulgudur. Smock ve arkadaşları (2011), sosyal medyayı sosyal kıyaslama ve onay arayışı amacıyla kullanan bireylerin daha fazla olumsuz deneyim yaşadığını ortaya koyarken; Chou ve Edge (2012) bu tür kullanım biçimlerinin bireylerin memnuniyet düzeylerini düşürebileceğini ifade etmektedir. Buna karşın Baz'ın (2018) üniversite öğrencileriyle yürüttüğü çalışmada, sosyal medya kullanımının yaygın olmasına rağmen bağımlılık düzeylerinin görece düşük olduğu bulunmuş; Özdemir (2019) ise sosyal medya bağımlılığı ile çeşitli demografik değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunduğunu vurgulamıştır.

Öte yandan sosyal medya, yalnızca risk üreten bir alan olarak değil, aynı zamanda sosyal destek ve bütünleşme açısından da önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Wright ve arkadaşları (2013), sosyal medyanın bireylerin mevcut ilişkilerini sürdürmelerine ve çevrim içi topluluklar aracılığıyla duygusal destek bulmalarına olanak sağladığını belirtmektedir. Ellison, Steinfield ve Lampe (2007) ise sosyal medya kullanımının bağlayıcı ve köprüleyici sosyal sermayeyi güçlendirdiğini ve bireylerin sosyal ağlarını genişlettiğini ortaya koymuştur. Benzer biçimde Boz ve arkadaşları (2017), sosyal medya kullanımının genç bireylerin sosyal sermaye düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda sosyal medya, sosyal bütünleşme, güven ilişkileri geliştirme ve akademik ya da mesleki iş birliklerini destekleme potansiyeline sahip bir alan olarak öne çıkmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımının bireysel özelliklere göre farklılaştığına ilişkin bulgular da literatürde yer almaktadır. İnce'nin (2016) çalışması, kadın öğrencilerin sosyal medyayı daha çok iletişim ve paylaşım, erkek öğrencilerin ise bilgi edinme ve eğlence amaçlı kullandıklarını göstermektedir. Yolcu ve Çiftçi (2023), sosyal medya kullanım motivasyonlarının cinsiyet ve kullanım sıklığına göre anlamlı biçimde farklılaştığını ortaya koyarken, Alnjadat ve arkadaşları (2019) da platform tercihi ve kullanım yoğunluğunun cinsiyet

temelinde ayrıştığını rapor etmektedir. Buna karşılık akademik disiplin değişkenine odaklanan sınırlı sayıdaki çalışmadan biri olan Eyibilen ve arkadaşlarının (2021) araştırmasında, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ile sosyal medya kullanımı arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirtilmektedir.

Günümüzde sosyal medya, üniversite öğrencilerinin günlük yaşamına büyük ölçüde entegre olmuş iletişim biçimlerini, duygusal paylaşımlarını ve sosyal etkileşim alışkanlıklarını belirgin biçimde etkilemeye başlamıştır (Alimuddin & Latepo, 2021). Öğrencilerin sosyal medyayı kullanım amaçları, cinsiyetin yanı sıra öğrenim gördükleri akademik disipline göre de farklılaşabilmektedir. Örneğin bazı bölümlerde öğrenciler sosyal medyayı mesleki bilgi paylaşımı ve eğitsel içerik takibi için kullanırken, bazı bölümlerde daha çok iletişim, eğlence ya da kültürel etkileşim amaçlı kullanımı ön plana çıkabilmektedir (Çavuş, 2022). Ancak mevcut literatür, sosyal medya kullanımını daha çok demografik değişkenler üzerinden ele almakta olup akademik disiplinler bağlamında kullanım farklılıklarını açıklamada sınırlı bulgular sunmaktadır.

Bu nedenle üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım düzeylerinin cinsiyet ve akademik disiplin değişkenleri bağlamında incelenmesi üniversite öğrencilerinin dijital yaşam pratiklerinin daha sistematik biçimde anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Bu yönüyle araştırma, hem alanyazındaki boşluğu doldurmak hem de genç yetişkinlerin dijital davranışlarını daha bütüncül bir çerçevede değerlendirmek açısından önem taşımaktadır. Bu kapsamda araştırmanın genel amacı, üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım durumlarını incelemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım düzeyleri nasıldır?

2. Cinsiyet, bölüm ve günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenleri ile öğrencilerin sosyal medya kullanım durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım durumlarını incelemek üzere nicel bir yaklaşımla tasarlanmıştır. Nicel araştırma yöntemi, sosyal davranışların ölçülebilir özelliklerini incelemek ve genellenebilir bulgular elde etmek için uygun bir yaklaşımdır (Creswell, 2014). Araştırma, tarama modeli ile yürütülmüştür. Tarama modeli, bir grup ya da popülasyonun belirli bir zamandaki durumunu betimlemek için kullanılan bir yöntemdir (Fraenkel vd., 2012).

Araştırma, öğrencilerinin sosyal medya kullanım durumlarının incelemesi amacıyla Türkiye’de bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 406 lisans öğrencisi ile yürütülmüştür. Katılımcılar, küme örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Küme örnekleme, evrenin doğal gruplar (kümeler) hâlinde organize edildiği durumlarda, bu kümelerin rastgele seçilerek araştırmaya dâhil edilmesiyle gerçekleştirilen bir olasılıklı örnekleme yöntemidir (Creswell, 2014). Bu araştırmada üniversitedeki tüm bölümler doğal kümeler olarak kabul edilmiş ve bu kümeler arasından sekiz bölüm (Coğrafya, Çocuk Gelişimi, İngiliz Dili ve Edebiyatı, Psikoloji, Sosyoloji, Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı, Hemşirelik) tesadüfi olarak seçilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik değişkenleri incelendiğinde, katılımcıların %78.7’sini kadın öğrenciler, %21.3’ünü ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Bölümler

açısından değerlendirildiğinde, ile Çocuk Gelişimi (%25.4), İngiliz Dili ve Edebiyatı (%23.6) Türk Dili ve Edebiyatı (%15.0), Coğrafya (%8.6), Hemşirelik (%9.1), Psikoloji (%6.1), Sosyoloji (%6.1) ve Tarih (%6.1) bölümlerini okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçim süreci, üniversitede araştırmanın yürütüldüğü dönemde derslere erişilebilirlik ve katılım gönüllülüğü temelinde şekillenmiştir. Buna bağlı olarak bazı bölümlerde kadın öğrencilerin sayıca daha fazla olması, ayrıca araştırma yapılan üniversitede sayısal alanlara ait bölüm sayısının sınırlı olması gibi durumlar söz konusu olmuştur.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerden toplanan anketler için Mahalanobis uzaklıkları hesaplanmış ve bu hesaplama sonunda 12 anketin hatalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hatalı olan bu anketler analizlere dahil edilmemiştir.

Araştırma verilerinin toplanmasında; Demografik Bilgi Formu ve Sosyal Medya Kullanım Ölçeği kullanılmıştır. Demografik bilgi formunda öğrencilerin cinsiyetine, bölümüne ve sosyal medya kullanım sıklığına dair sorular yer almaktadır.

Sosyal Medya Kullanım Ölçeği; Jenkins-Guarnieri ve arkadaşları (2013) tarafından geliştirilen Sosyal Medya Kullanım Ölçeği 6'lı Likert türünde hazırlanmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Akın ve arkadaşları (2015) tarafından yapılmıştır. 10 madde ve 2 faktörden oluşan ölçekte Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı faktöründe 5 madde, Sosyal Rutinlerle Bütünleşme faktöründe 5 madde yer almaktadır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması çalışmasında Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik kat sayıları; Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı alt boyutu için .87, Sosyal Rutinlerle Bütünleşme alt boyutu için .71, ölçeğin bütünü için .87 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada ise ölçeğin bütünü için Cronbach Alpha iç güvenilirlik katsayısı .79, Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı alt boyutu için .78, Sosyal Rutinlerle Bütünleşme alt boyutu için .65 olarak hesaplanmıştır. Ölçek 6'lı Likert türündedir. Ölçekte yer alan maddelerin değerlendirilmesinde; "Kesinlikle Katılmıyorum (1.00-1.83), Katılmıyorum (1.84-2.67), Kısmen Katılmıyorum (2.68-3.49), Kısmen Katılıyorum (3.50-4.32), Katılıyorum (4.33-5.15) ve Kesinlikle Katılıyorum (5.16-6.00)" ölçütü kullanılmıştır.

Verilerin faktör analizine uygunluğunu test etmek amacıyla, araştırmada kullanılan ölçeğe Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterlilik testi ve Bartlett Küresellik Testi (Bartlett's Test) yapılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Araştırmada kullanılan ölçeğe ilişkin KMO ve Barlett Test sonuçları

Ölçek	Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)	Bartlett Küresellik Testi	sig.
Sosyal Medya Kullanım Ölçeği	.803	844.291	<.001

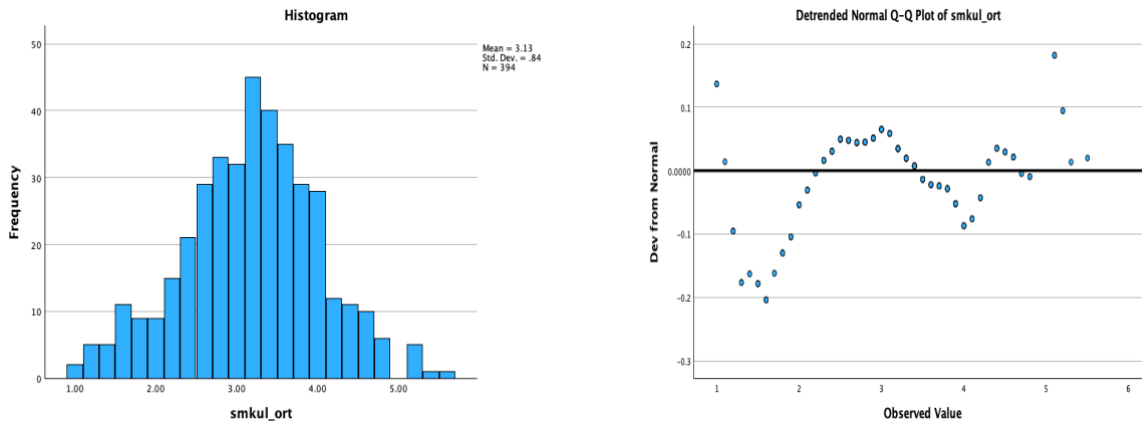
Tablo 1'e göre, Sosyal Medya Kullanım Ölçeği için KMO değeri .803 olarak bulunmuştur. 0.5 ve 1.0 arasındaki KMO değerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu (Altunışık vd., 2010) dikkate alındığında, veri yapısının faktör analizi yapabilmek için yeterli olduğu kanısına varılmıştır. Bartlett testi sonuçları incelendiğinde ise, elde edilen ki-kare değerinin her iki ölçek için de 0.01 düzeyinde anlamlı olduğu (sig.=.000) görülmüştür. Bu sonuç verilerin faktör analizine uygunluğunu gösteren bir diğer ön şart olarak belirlenmekte ve sonucun kabul

edilebilir düzeyde olduğu (Çokluk vd., 2010) sonucuna götürmektedir. Araştırmada kullanılan Sosyal Medya Kullanım Ölçeğine ilişkin normal dağılım değerleri Tablo 2’te gösterilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Medya Kullanım Ölçeğine ilişkin normal dağılım değerleri

	Sosyal Medya Kullanımı	
Z değeri (Skewness)	-.086	
Z değeri (Kurtosis)	.011	
Kolmogorov-Smirnov (K-S) Test	.053	p .011

Tablo 2’de sosyal medya kullanım ölçeğine ilişkin normal dağılım değerleri incelendiğinde; çarpıklık (skewness) değeri = -0.086 ve basıklık (kurtosis) değeri = 0.011 olarak hesaplanmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1 aralığında olması, değişkenin normal dağılıma oldukça yakın olduğunu göstermektedir (Tabachnick & Fidell, 2007). Kolmogorov-Smirnov (K-S) testi sonucu ise $p = 0.011$ olarak bulunmuştur. p değerinin 0.05’ten küçük olması, dağılımın istatistiksel olarak normalden sapma gösterdiğini işaret etmektedir. Ancak çarpıklık ve basıklık değerleri normal dağılıma yakın bir dağılımı desteklediği için, örneklem büyüklüğü göz önünde bulundurularak parametrik testlerin uygulanabileceği değerlendirilmektedir. Büyük örneklerde ($n > 30$), Kolmogorov-Smirnov testi küçük p değerleri üretebildiğinden, dağılımın grafiklerinin ve merkezi eğilim ölçülerinin de dikkate alınması gerekmektedir (Field, 2018). Ölçeğe ilişkin histogram ve Q-Q çizimi/grafiği Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Histogram ve Q-Q çizimi/ grafiği

Histogram incelendiğinde, ortalamanın 3.13 ve standart sapmanın 0.84 olduğu görülmektedir. Dağılım büyük ölçüde simetrik olup, çan eğrisi formuna yakındır. Bu durum, sosyal medya kullanımının genellikle belirli bir merkez etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Q-Q grafiğindeki noktaların çoğu 45 derecelik referans çizgisine yakın şekilde dağılsa da, uç değerlerde bazı sapmalar gözlemlenmektedir. Bu sapmalar özellikle düşük ve yüksek uç değerlerde belirgindir. Ölçeğe ilişkin normallik varsayımları bütün olarak değerlendirildiğinde; verinin tam anlamıyla normal dağılmadığını, ancak normal dağılıma yeterince yakın olduğunu göstermektedir. Bu nedenle analizlerde parametrik testlerin kullanılabilirliği değerlendirilmiştir.

Ayrıca Sosyal Medya Kullanım Ölçeği'nin iki faktörlü yapısının doğrulanması amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizinde Ki-kare değerinin ($X^2/sd=3.48$, $sd=34$, $p=0.00$) olduğu görülmüştür. Uyum indeksi değerleri ise $RMSEA=0.08$, $CFI=0.95$, $GFI=0.94$, $AGFI=0.91$, $SRMR=0.05$ ve $NFI=0.93$ olarak bulunmuştur. Bu değerlere göre X^2/sd değeri kabul edilebilir uyum sınırları içerisinde yer almakta, diğer uyum indeksleri ise genellikle iyi uyum ya da kabul edilebilir uyum seviyelerinde olduğu görülmektedir. Özellikle GFI, AGFI ve CFI değerleri modelin tatmin edici bir uyum sağladığını gösterirken, RMSEA değeri sınırdadır. Bu sonuçlar, ölçeğin iki faktörlü yapısının doğrulandığını göstermektedir.

Araştırmanın yürütülebilmesi için ilk olarak araştırmacının görev yaptığı üniversitenin Etik Kurulu'ndan araştırma izni alınmıştır. Etik Kurul izni alındıktan sonra araştırmacı uygulamaları yapmak üzere görev yaptığı üniversitenin çeşitli fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarıyla iletişime geçip, araştırma hakkında bilgilendirmiş ve veri toplamak için uygun gün ve dersler tespit edilmiştir. Daha sonra araştırmacılar tarafından belirlenen saatlerde belirlenen derslere girilerek Microsoft Forms üzerinden elektronik ortamda hazırlanan ölçek, doldurulmak üzere öğrencilere gönderilmiştir. Uygulamalar sınıf sınıf yapılarak, öğrenciler araştırma hakkında bilgilendirilmiş ve katılımları istenmiştir. Veri toplama sürecinde öğrencilerden kişisel bilgiler istenmemiştir. Veriler 2024–2025 Eğitim ve Öğretim Yılı Bahar döneminde toplanmıştır. Uygulamalar yaklaşık olarak 15 dakika sürmüştür.

Toplanan veriler, SPSS 29 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle verilerin analizler için uygun hale getirilmesi aşamasında hatalı ve uç değerler ayıklanmıştır. Daha sonra normallik testleri yapılarak yapılacak analizlerin parametrik ya da nonparametrik olduğuna karar verilmiştir. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi Lisrel 8.8 programında yapılmış; uyum indeksleri değerlerine bakılmıştır. Betimsel istatistikler (frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma) yapılmış, ölçeğin bütünü ve alt boyutları ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için parametrik testler (t testi, ANOVA) uygulanmıştır. Analizlerde $p \leq .05$ ve $p \leq .01$ düzeyleri esas alınmıştır.

Bulgular

Bu çalışmada öncelikle öğrencilerin sosyal medya kullanımları genel ve alt boyutlarda tanımlanmış, ardından cinsiyet, bölüm ve günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenleri açısından analiz edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım durumları, sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı ile sosyal rutinlerle bütünleşme alt boyutlarında incelenmiştir. Ölçeğin bütünü ve alt boyutları için betimleyici analizler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Ölçeğin bütünü ve alt boyutları için betimleyici analizler

	N	Min.	Max.	\bar{x}	ss
Sosyal Medya Kullanım Durumu	394	1.00	5.50	3.12	.840
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	394	1.00	5.60	2.69	1.037
Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	394	1.00	5.80	3.56	.909

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin Sosyal Medya Kullanım Durumu ortalama puanının ($\bar{x} = 3.12$, $ss = 0.840$) olduğu görülmektedir. Bu bulgu, öğrencilerin sosyal medya kullanım düzeylerinin kısmen katılmıyorum düzeyinde yoğunlaştığını göstermektedir. Sosyal

Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı alt boyutunda ortalama puan ($\bar{x} = 2.69$, $ss = 1.037$) olarak belirlenmiştir. Buna karşılık Sosyal Rutinlerle Bütünleşme alt boyutunda ortalama puanın ($\bar{x} = 3.56$, $ss = 0.909$) olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre üniversite öğrencilerinin sosyal medyayı güçlü bir duygusal bağ ve bütünleşme alanı olarak değil, daha çok gündelik yaşam pratiklerini destekleyen bir araç olarak kullandıkları söylenebilir.

Sosyal medya davranışlarının çok boyutlu yapısı, bazı maddelerin genel boyut ortalamalarından farklı eğilimler gösterebilmesine yol açabilmektedir. Bu nedenle çalışmada madde bazlı betimleyici sonuçlara da yer verilmiştir. Sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı alt boyutunda her bir maddeye ilişkin betimleyici analizler Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı alt boyutu için betimleyici analizler

Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı Alt Boyutundaki Maddeler	Bulgular		
	N	\bar{X}	ss
1. Sosyal medya hesabıma girmediğim zaman çevremle bağlantımın koptuğunu hissediyorum.	394	2.61	1.439
2. Herkesin iletişim kurmak için sosyal medya kullanmasını isterim.	394	3.00	1.451
3. Sosyal medyayı uzun süre kullanmadığımda gerginlik yaşarım.	394	2.75	1.422
4. Sosyal medyayı kullanmadığımda mutsuz olurum.	394	2.68	1.421
5. Diğer insanlarla neredeyse bütün iletişimimi sosyal medya üzerinden kurmayı tercih ederim.	394	2.41	1.307

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantıya ilişkin görüşlerinin genel olarak kısmen katılmıyorum düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir. “Herkesin iletişim kurmak için sosyal medya kullanmasını isterim.” maddesi ($\bar{x} = 3.00$; $ss = 1.45$) kısmen katılmıyorum düzeyinde yer almakta ve tabloda en yüksek ortalamaya sahip maddeyi oluşturmaktadır. “Sosyal medyayı uzun süre kullanmadığımda gerginlik yaşarım.” ($\bar{x} = 2.75$; $ss = 1.42$) ile “Sosyal medyayı kullanmadığımda mutsuz olurum.” ($\bar{x} = 2.68$; $ss = 1.42$) maddeleri de kısmen katılmıyorum düzeyinde değerlendirilmiştir. “Sosyal medya hesabıma girmediğim zaman çevremle bağlantımın koptuğunu hissediyorum.” maddesi ($\bar{x} = 2.61$; $ss = 1.44$) katılmıyorum düzeyinde yer alırken, “Diğer insanlarla neredeyse bütün iletişimimi sosyal medya üzerinden kurmayı tercih ederim.” maddesi ($\bar{x} = 2.41$; $ss = 1.31$) katılmıyorum düzeyinde en düşük ortalamaya sahip madde olarak dikkat çekmektedir. Sosyal Rutinlerle Bütünleşme alt boyutunda her bir maddeye ilişkin betimleyici analizler Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Sosyal Rutinlerle Bütünleşme alt boyutu için betimleyici analizler

Sosyal Rutinlerle Bütünleşme Alt Boyutundaki Maddeler	Bulgular		
	N	\bar{X}	ss
6. Sosyal medya sosyal ilişkilerimde önemli bir rol oynar.	394	3.06	1.435
7. Sosyal medya hesaplarımı kontrol etmekten hoşlanırım.	394	3.78	1.373
8. Sosyal medya kullanmayı sevmiyorum.	394	4.07	1.395
9. Sosyal medya kullanmak günlük yaşamımın rutin bir parçasıdır.	394	3.93	1.334
10. Başkalarının sosyal medya paylaşımlarına yorum yaparım.	394	2.99	1.500

Tablo 5 incelendiğinde, sosyal rutinlerle bütünleşmeye ilişkin maddelerin genel olarak kısmen katılıyorum düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir. En yüksek ortalamaya sahip olan “Sosyal medya kullanmayı sevmiyorum.” maddesi ($\bar{x} = 4.07$; $ss = 1.40$) ters kodlanmış olması nedeniyle, öğrencilerin sosyal medyayı kullanmaya kısmen katılmadıklarını göstermektedir. “Sosyal medya kullanmak günlük yaşamımın rutin bir parçasıdır.” ($\bar{x} = 3.93$; $ss = 1.33$) ve “Sosyal medya hesaplarımı kontrol etmekten hoşlanırım.” ($\bar{x} = 3.78$; $ss = 1.37$) maddeleri de kısmen katılıyorum düzeyinde görüş almıştır. Buna karşılık “Sosyal medya sosyal ilişkilerimde önemli bir rol oynar.” ($\bar{x} = 3.06$; $ss = 1.44$) ve “Başkalarının sosyal medya paylaşımlarına yorum yaparım.” ($\bar{x} = 2.99$; $ss = 1.50$) maddeleri kısmen katılmıyorum düzeyinde kalmıştır. Bu bulgular, öğrencilerin sosyal medyayı günlük rutinlerinin bir parçası olarak kullandıklarını ancak etkileşim ve sosyal ilişkileri belirleyici bir alan olarak görme eğilimlerinin daha sınırlı olduğunu göstermektedir. Cinsiyet değişkenine göre ölçeğin bütünü ve alt boyutlarında öğrenci görüşlerine ilişkin t Test sonuçları Tablo 6’de gösterilmiştir.

Tablo 6. Cinsiyet değişkenine göre ölçeğin bütünü ve alt boyutlarında öğrenci görüşleri

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{X}	ss	sd	Levene	An. Düz.	t	An. Düz.
Sosyal Medya Kullanım Durumu	Kadın	310	3.15	.861	392	1.839	.176	1.167	.122
	Erkek	84	3.03	.752				1.261	
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	Kadın	310	2.72	1.042	392	.112	.738	1.281	.100
	Erkek	84	2.56	1.012				1.302	
Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	Kadın	310	3.58	.941	392	3.485	.063	.695	.244
	Erkek	84	3.50	.785				.770	

$p < .05^*$

Tablo 6 incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre sosyal medya kullanım durumuna ilişkin ortalama puanlar, hem kadın öğrencilerde ($\bar{x} = 3.15$, $ss = 0.86$) hem de erkek öğrencilerde ($\bar{x} = 3.03$, $ss = 0.75$) kısmen katılmıyorum düzeyinde yer almaktadır. Kadın öğrencilerin ortalama puanları erkek öğrencilere göre daha yüksek olmakla birlikte bu farklılık anlamlı değildir ($t_{(392)} = 1.167$, $p = 0.122$). Sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı alt boyutunda kadın öğrenciler ($\bar{x} = 2.72$, $ss = 1.04$) kısmen katılmıyorum, erkek öğrenciler ise ($\bar{x} = 2.56$, $ss = 1.01$) katılmıyorum düzeyinde görüş bildirmiştir. Bu alt boyutta kadın öğrencilerin ortalamaları daha yüksek olmakla birlikte fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t_{(392)} = 1.281$, $p = 0.100$). Sosyal rutinlerle bütünleşme alt boyutunda ise hem kadın ($\bar{x} = 3.58$, $ss = 0.94$) hem de erkek öğrencilerin ($\bar{x} = 3.50$, $ss = 0.79$) ortalama puanları kısmen katılıyorum düzeyindedir. Bu boyutta da cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t_{(392)} = 0.695$, $p = 0.244$). Bu bulgular, sosyal medya kullanımının genel düzeyi, duygusal bağlanma ve günlük rutinlerle bütünleşme açısından kadın ve erkek öğrenciler arasında belirgin bir fark olmadığını göstermektedir. Bölüm değişkenine göre ölçeğin bütünü ve alt boyutlarında öğrenci görüşlerine ilişkin Anova Test sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Bölüm değişkenine göre ölçeğin bütünü ve alt boyutlarında öğrenci görüşleri

Boyutlar	Bölüm	N	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p	scheffe
Sosyal Medya Kullanım Durumu	Coğrafya	34	3.12	.723	Grup. Ar.	21.510	7	3.073	4.635	<.001	Çocuk Gelişim–Hemşirelik, Çocuk Gelişim–Türk Dili ve Edb.
	Çocuk Gel.	100	3.36	.855	Grup İçi	255.928	386	.663			
	İngiliz Dili ve Edb.	93	3.12	.798	Toplam	277.437	393				
	Psikoloji	24	2.87	1.031							
	Sosyoloji	24	2.92	1.029							
	Tarih	24	2.80	.741							
	Türk Dili ve Edb.	59	3.34	.709							
	Hemşirelik	36	2.65	.692							
Levene: 1.451		p=.184									
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	Coğrafya	34	2.88	.840	Grup. Ar.	25.653	7	3.665	3.563	<.001	-
	Çocuk Gel.	100	2.86	.914	Grup İçi	396.970	386	1.028			
	İngiliz Dili ve Edb.	93	2.65	1.036	Toplam	422.623	393				
	Psikoloji	24	2.30	1.012							
	Sosyoloji	24	2.55	1.237							
	Tarih	24	2.34	1.251							
	Türk Dili ve Edb.	59	2.99	.938							
	Hemşirelik	36	2.19	.971							
Levene: 1.401		p=.203									
Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	Coğrafya	34	3.35	.767	Grup. Ar.	22.875	7	3.268	4.171	<.001	Çocuk Gelişim–Hemşirelik
	Çocuk Gel.	100	3.85	.961	Grup İçi	302.389	386	.783			
	İngiliz Dili ve Edb.	93	3.60	.878	Toplam	325.264	393				
	Psikoloji	24	3.44	1.000							
	Sosyoloji	24	3.29	1.006							
	Tarih	24	3.25	.877							
	Türk Dili ve Edb.	59	3.70	.729							
	Hemşirelik	36	3.11	.854							
Levene: 802		p=.586									

p<.05*

Tablo 7 incelendiğinde bölümler arasında sosyal medya kullanım durumu açısından anlamlı farklılık bulunmuştur ($F=4.635$, $p<.001$). Scheffe testi sonuçlarına göre, anlamlı farklılık Çocuk Gelişimi - Hemşirelik ile Çocuk Gelişimi - Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri arasında olduğu görülmüştür. Ortalamalar açısından değerlendirildiğinde en yüksek ortalamalar kısmen katılmıyorum düzeyinde Çocuk Gelişimi ($\bar{x}=3.36$, $ss=0.855$) ile Türk Dili ve Edebiyatı ($\bar{x}=3.34$, $ss=0.709$) bölümlerinde, en düşük ortalamalar ise kısmen katılmıyorum düzeyinde Tarih ($\bar{x}=2.80$, $ss=0.741$) ve katılmıyorum düzeyinde Hemşirelik ($\bar{x}=2.65$, $ss=0.692$) bölümlerinde gözlenmiştir. Bu bulgu, Çocuk Gelişimi ile Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin sosyal medyayı daha fazla kullandıklarını, buna karşın Hemşirelik ve Tarih bölümlerindeki öğrencilerin sosyal medya kullanımının daha düşük olduğunu şeklinde yorumlanabilir. Bölüm değişkenine göre sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı açısından anlamlı farklılık görülmüştür ($F=3.563$, $p<.001$). Ancak, scheffe testi sonuçlarına göre bu boyutta anlamlı fark tespit edilmemiştir. Bu bulguya göre öğrencilerin sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı düzeylerinde bölümler arasında belirgin farklar olmadığı ve ortalamaların birbirine yakın değerlerde olduğu söylenebilir. En yüksek ortalama kısmen katılmıyorum düzeyinde Türk Dili ve Edebiyatı ($\bar{x}=2.99$, $ss=0.938$) ile Coğrafya ($\bar{x}=2.88$, $ss=0.840$) bölümlerinde görülmüştür. En düşük ortalamalar ise katılmıyorum düzeyinde Psikoloji ($\bar{x}=2.30$, $ss=1.012$) ve Hemşirelik ($\bar{x}=2.19$, $ss=0.971$) bölümlerine aittir. Diğer bir alt boyut olan sosyal rutinlerle bütünleşme açısından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($F=4.171$, $p<.001$). Scheffe testi sonuçlarına göre, anlamlı farklılık Çocuk Gelişimi ile Hemşirelik bölümleri arasında tespit edilmiştir. En yüksek ortalamalar ise kısmen katılıyorum düzeyinde Çocuk Gelişimi ($\bar{x}=3.85$, $ss=0.961$) ve Türk Dili ve Edebiyatı ($\bar{x}=3.70$, $ss=0.729$) bölümlerinde bulunurken, en düşük ortalama ise kısmen katılmıyorum düzeyinde Hemşirelik ($\bar{x}=3.11$, $ss=0.854$) bölümüne aittir. Bu bulgu, Çocuk Gelişimi ile Türk Dili ve Edebiyatı öğrencilerinin sosyal medyayı günlük yaşamlarının rutin bir parçası olarak görme eğilimlerinin, Hemşirelik öğrencilerine kıyasla daha yüksek olduğu söylenebilir. Günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenine göre ölçeğin bütünü ve alt boyutlarında öğrenci görüşlerine ilişkin Anova Test sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenine göre ölçeğin bütünü ve alt boyutlarında öğrenci görüşleri

Boyutlar	Süre	N	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p	scheffe
Sosyal Medya Kullanım Durumu	2-4 saat	215	2.96	.847	Grup. Ar.	15.341	3	5.114	7.609	<.001	2-4saat-4-6 saat, 2-4 saat-8 saat ve üzeri
	4-6 saat	116	3.31	.768	Grup İçi	262.096	390	.672			
	6-8 saat	40	3.17	.832	Toplam	277.437	393				
	8 saat ve üzeri	23	3.62	.781							
		Levene: .593		p=.620							
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	2-4 saat	215	2.56	1.006	Grup. Ar.	12.722	3	4.241	4.035	.008	-
	4-6 saat	116	2.85	1.066	Grup İçi	409.901	390	1.051			
	6-8 saat	40	2.62	.961	Toplam	422.623	393				
	8 saat ve üzeri	23	3.19	1.122							
		Levene: .266		p=.850							
	2-4 saat	215	3.37	.931	Grup. Ar.	19.638	3	6.546	8.353	<.001	

Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	4-6 saat	116	3.76	.769	Grup İçi	305.627	390	.784	2-4 saat- 4-6 saat, 2-4 saat- 8 saat ve üzeri
	6-8 saat	40	3.73	.966	Toplam	325.264	393		
	8 saat ve üzeri	23	4.06	.834					
	Levene: 1.918			p=.128					

p<.05*

Tablo 8 incelendiğinde, günlük sosyal medya kullanım süresi değişkeninde göre sosyal medya kullanım durumu açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=7.609, p<.001). Bu farklılık Scheffe testi sonuçlarına göre 2-4 saat ile 4-6 saat ve 2-4 saat ile 8 saat ve üzeri grupları arasındadır. Ortalamalar açısından değerlendirildiğinde en düşük ortalamaların kısmen katılmıyorum düzeyinde 2-4 saat sosyal medya kullanan öğrencilerde (\bar{x} =2.96, ss=0.847), en yüksek ortalamaların ise kısmen katılıyorum düzeyinde 8 saat ve üzeri sosyal medya kullananlarda (\bar{x} =3.62, ss=0.781) olduğu belirlenmiştir. Sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı alt boyutlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (F=4.035, p=.008). Ancak Scheffe testi sonuçlarına göre bu boyutta anlamlı fark tespit edilmemiştir. En düşük ortalamaların 2-4 saat sosyal medya kullanan öğrencilerde katılmıyorum düzeyinde (\bar{x} =2.56, ss=1.006), en yüksek ortalamaların ise kısmen katılmıyorum düzeyinde 8 saat ve üzeri sosyal medya kullananlarda (\bar{x} =3.19, ss=1.122) olduğu görülmüştür. Bu bulgu, sosyal medya kullanım süresi arttıkça öğrencilerin duygusal bağ kurma eğilimlerinin de arttığı söylenebilir. Sosyal rutinlerle bütünleşme boyutunda da anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=8.353, p<.001). Scheffe testi sonuçlarına göre, 2-4 saat ile 4-6 saat ve 2-4 saat ile 8 saat ve üzeri grupları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. En düşük ortalamaların 2-4 saat sosyal medya kullanan öğrencilerde kısmen katılmıyorum düzeyinde (\bar{x} =3.37, ss=0.931), en yüksek ortalamaların ise 8 saat ve üzeri sosyal medya kullanan öğrencilerde kısmen katılıyorum düzeyinde (\bar{x} =4.06, ss=0.834) olduğu belirlenmiştir. Bu bulguya göre sosyal medya kullanım süresi arttıkça bireylerin günlük rutinlerinde sosyal medyanın daha fazla yer aldığı söylenebilir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım durumları ile alt boyutları olan sosyal bütünleşme, duygusal bağlantı ve sosyal rutinlerle bütünleşme düzeylerinin incelenerek, cinsiyet, bölüm ve günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenlerine göre farklılıklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Elde edilen sonuçlar, literatürdeki diğer çalışmalar ile karşılaştırılarak bu başlık altında tartışılmıştır.

Ölçeğin bütünü ve alt boyutları için betimleyici analizlere ilişkin sonuçlar incelendiğinde; öğrencilerin sosyal medya kullanım düzeylerinin kısmen katılmıyorum düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir. Sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı alt boyutlarının ortalama değerleri ise yine kısmen katılmıyorum düzeyindedir. Ortalama değer sosyal rutinlerle bütünleşme alt boyutuna kıyasla daha düşük olması, öğrencilerin sosyal medya üzerinden bütünleşme ve duygusal bağlantı kurma düzeylerinin nispeten düşük olduğunu düşündürmektedir. Sosyal rutinlerle bütünleşme alt boyutunda ise ortalama değer kısmen katılıyorum düzeyinde yoğunlaştığını görülmüştür. Benzer sonuç, Kim & Haridakis (2009) tarafından yapılan çalışmada da vurgulanmış olup, bireylerin sosyal medya aracılığıyla sosyal bağlarını güçlendirdiği belirlenmiştir. Ayrıca Valkenburg & Peter (2007) sosyal medya kullanımının sosyal destek algısını artırdığını ve çevrimiçi ilişkilerin yüz yüze ilişkileri

tamamlayıcı bir rol oynayabileceğini öne sürmüştür. Bu sonuçlar, Joinson (2008) ve Nadkarni & Hofmann (2012) tarafından yürütülen çalışmalarda da desteklenmektedir. Joinson (2008), bireylerin sosyal medyayı öncelikle sosyal bağlarını sürdürmek ve duygusal destek almak için kullandığını belirtirken, Nadkarni ve Hofmann, sosyal medya kullanımının psikolojik ihtiyaçlar ve sosyal bağ kurma eğilimleriyle doğrudan ilişkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca Ryan ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan çalışmada, sosyal medya kullanımının bireylerin yalnızlık hissini azalttığı, ancak aşırı kullanımın ters etki oluşturarak bireyleri izole edebileceği vurgulanmıştır.

Ölçeğin sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı alt boyutunda tek tek maddelere ilişkin analiz sonuçlarına göre; “Herkesin iletişim kurmak için sosyal medya kullanmasını isterim.” maddesi kısmen katılmıyorum düzeyinde olup öğrenciler arasında en yüksek ortalamaya sahip olan maddedir. “Sosyal medyayı uzun süre kullanmadığımda gerginlik yaşarım.” ve “Sosyal medyayı kullanmadığımda mutsuz olurum.” ifadelerine verilen yanıtlar, sosyal medya kullanımına bağımlı olma eğiliminin kısmen katılmıyorum düzeyinde olduğunu göstermektedir. “Sosyal medya hesabıma girmediğim zaman çevremle bağlantımın koptuğunu hissediyorum.” maddesine, öğrencilerin sosyal medyanın günlük yaşamlarındaki önemine dair katılmıyorum düzeyinde bir anlam yüklediklerini işaret etmektedir. En düşük ortalamaya sahip madde ise “Diğer insanlarla neredeyse bütün iletişimimi sosyal medya üzerinden kurmayı tercih ederim.” katılmıyorum düzeyinde olmuştur. Bu bulgu, bireylerin sosyal medyayı aktif olarak kullansa da yüz yüze veya diğer iletişim yöntemlerini de tercih ettiklerini göstermektedir.

Ölçeğin sosyal rutinlerle bütünleşme alt boyutunda tek tek maddelere ilişkin analiz sonuçlarına göre; en yüksek ortalama değere sahip madde “Sosyal medya kullanmayı sevmiyorum.” kısmen katılıyorum düzeyinde olmuştur. Ancak, bu madde ters kodlanmış bir madde olduğu için, öğrencilerin kısmen katılmıyorum şeklinde yorumlanabilir. İkinci en yüksek ortalamaya sahip madde “Sosyal medya kullanmak günlük yaşamımın rutin bir parçasıdır.” kısmen katılıyorum düzeyinde olmuştur. Bu bulgu, öğrenciler için sosyal medyanın günlük yaşamlarında önemli bir yer tuttuğu ve alışkanlık haline geldiği söylenebilir. “Sosyal medya hesaplarımı kontrol etmekten hoşlanırım.” maddesi de kısmen katılıyorum düzeyinde yine bir ortalamaya sahiptir. Bu maddeye göre, öğrencilerin sosyal medya hesaplarını aktif bir şekilde takip ettikleri söylenebilir. “Sosyal medya sosyal ilişkilerimde önemli bir rol oynar.” maddesi kısmen katılmıyorum düzeyinde daha düşük bir ortalamaya sahip olsa da katılımcıların sosyal medyanın sosyal ilişkilerindeki rolünü kısmen kabul ettiklerini göstermektedir. En düşük ortalamaya sahip madde “Başkalarının sosyal medya paylaşımlarına yorum yaparım.” kısmen katılmıyorum düzeyinde olmuştur. Bu bulgu öğrencilerin etkileşim ve yorum yapma davranışının daha az yaygın olduğunu düşündürmektedir.

Cinsiyet değişkeninden elde edilen sonuçlara göre sosyal medya kullanım durumuna ilişkin kadın öğrencilerin ortalaması erkek öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Bu sonuç, Sheldon ve Bryant (2016) tarafından yürütülen çalışmada da benzer şekilde gözlemlenmiş ve kadınların sosyal medya platformlarını daha fazla sosyal etkileşim amacıyla kullandıkları belirtilmiştir. Ayrıca, Haferkamp ve Krämer (2011), kadınların sosyal medyada daha fazla içerik paylaştıklarını ve bu platformları kimlik inşası için daha yoğun kullandıklarını göstermiştir. Sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı alt boyutunda kadın öğrenciler (kısmen katılmıyorum düzeyinde) erkek öğrencilerden (katılmıyorum düzeyinde) daha yüksek bir ortalamaya sahiptir. Sosyal rutinlerle bütünleşme alt boyutunda ise kadın öğrencilerin ortalaması kısmen

katılıyorum düzeyinde erkek öğrencilerden yüksek olmakla birlikte, bu fark da istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu bulgu, sosyal medya kullanımının günlük rutinin bir parçası olma durumunda cinsiyetler arasında belirgin bir fark bulunmadığını göstermektedir. Bu sonuç, Huang (2010) tarafından yapılan çalışmada da ortaya konmuş olup, sosyal medyanın duygusal destek açısından cinsiyetler arasında büyük farklar yaratmadığı ifade edilmiştir.

Bölüm değişkenine ilişkin sonuçlar, üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım düzeylerinin öğrenim gördükleri akademik disipline göre anlamlı biçimde farklılaştığını göstermektedir. Scheffe testi sonuçları, özellikle Çocuk Gelişimi – Hemşirelik ve Çocuk Gelişimi – Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri arasında belirgin farklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Ortalama değerler incelendiğinde, Çocuk Gelişimi ile Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde okuyan öğrencilerin sosyal medya kullanım düzeylerinin diğer bölümlere göre daha yüksek; buna karşılık Tarih ve özellikle Hemşirelik bölümlerinde daha düşük olduğu görülmektedir. Bu durum, Çocuk Gelişimi ve Türk Dili ve Edebiyatı öğrencilerinin sosyal medyayı hem iletişim amacıyla hem de günlük rutinlerinin doğal bir parçası olarak daha yoğun kullandıklarını, buna karşın Hemşirelik ve Tarih öğrencilerinin sosyal medyayı daha sınırlı ve işlevsel bir amaçla kullandıklarını düşündürmektedir. Alt boyut düzeyindeki analizler bu tabloyu destekler niteliktedir. Sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmamakla birlikte, en yüksek ortalamaların Türk Dili ve Edebiyatı ile Coğrafya öğrencilerinde, en düşük ortalamaların ise Psikoloji ve Hemşirelik öğrencilerinde yer aldığı görülmektedir. Bu sonuç, sosyal bilimlere daha yakın disiplinlerde okuyan öğrencilerin sosyal medya üzerinden sosyal bağ kurmaya daha yatkın olduğunu göstermektedir. Sosyal rutinlerle bütünleşme alt boyutunda ise anlamlı farklılık tespit edilmiş ve bu farklılığın özellikle Çocuk Gelişimi ile Hemşirelik bölümleri arasında ortaya çıktığı görülmüştür. Çocuk Gelişimi ve Türk Dili ve Edebiyatı öğrencilerinin ortalamalarının kısmen katılıyorum düzeyinde olması, bu öğrencilerin sosyal medyayı günlük yaşamlarının önemli bir parçası olarak gördüklerine işaret etmektedir. Buna karşın Hemşirelik öğrencilerinin ortalamasının kısmen katılmıyorum düzeyinde olması, sosyal medya kullanımının onların günlük rutinlerinde daha sınırlı bir yer tuttuğunu göstermektedir. Bu bulgular, uluslararası literatürde akademik disipline bağlı sosyal medya kullanım farklılıkları bulunduğunu ortaya koyan çalışmalarla tutarlıdır. Ortega'nın (2015) çalışması, sosyal bilimler öğrencilerinin sosyal medya ve akademik sosyal ağları daha etkileşim ve iletişim odaklı kullandıklarını; teknik ve sağlık alanlarında ise kullanımın daha düşük düzeyde ve daha amaca dönük olduğunu göstermiştir. Benzer biçimde Yan ve arkadaşları (2021), akademik disiplinin sosyal medya kullanım türünü ve yoğunluğunu etkileyen önemli bir değişken olduğunu, özellikle sosyal bilimler alanındaki öğrencilerin sosyal etkileşime daha fazla yöneldiğini vurgulamıştır. Diğer yandan Hemşirelik öğrencilerinin düşük ortalamaları, sağlık bilimleri alanında yoğun klinik uygulamalar ve ders yükü nedeniyle sosyal medya kullanımına daha az zaman ayrıldığını ortaya koyan çalışmalarla örtüşmektedir (Al-Shalawi vd., 2022). Eyibilen ve arkadaşlarının (2021) üniversite öğrencileriyle yürüttüğü çalışmada ise öğrencilerin okudukları bölüm ile sosyal medya kullanımı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Genel olarak değerlendirildiğinde, çalışma bulguları akademik disiplinin öğrencilerin sosyal medya kullanım davranışlarını şekillendiren bir değişken olduğunu desteklemektedir.

Günlük sosyal medya kullanım süresine ilişkin sonuçlar, öğrencilerin sosyal medya kullanım düzeylerinin kullanım süresine bağlı olarak anlamlı biçimde farklılaştığını göstermektedir. Scheffe testi sonuçları, özellikle 2–4 saat ile 4–6 saat ve 2–4 saat ile 8 saat ve üzeri kullanan öğrenciler arasında belirgin farklar bulunduğunu ortaya koymaktadır. Ortalama

değerler incelendiğinde, en düşük ortalamanın kısmen katılmıyorum düzeyinde 2–4 saat sosyal medya kullanan öğrencilerde, en yüksek ortalamanın ise kısmen katılıyorum düzeyinde 8 saat ve üzeri kullanan öğrencilerde olması, kullanım süresi arttıkça sosyal medya kullanım eğiliminin anlamlı biçimde yükseldiğini göstermektedir. Sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı alt boyutunda gruplar arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmamakla birlikte, ortalama değerler kullanım süresinin artmasıyla birlikte duygusal bağ kurma eğiliminin de yükseldiğine işaret etmektedir. Nitekim 2–4 saat kullanan öğrencilerde ortalamanın katılmıyorum düzeyinde olması, bu öğrencilerin sosyal medya üzerinden sosyal bütünleşme ve duygusal bağ geliştirme eğilimlerinin düşük olduğunu göstermektedir. Buna karşın 8 saat ve üzeri kullanan öğrencilerde ortalamanın kısmen katılmıyorum düzeyine yükselmesi, daha uzun süre kullanımın daha fazla duygusal bağlılıkla ilişkilendiğini düşündürmektedir. Bu durum, sosyal medya kullanım süresi arttıkça bireylerin platformlara yönelik psikolojik bağlılık geliştirme eğilimlerinin yükseldiğini vurgulayan literatürle uyumludur (Kuss ve Griffiths, 2011; Boyd ve Ellison, 2007). Sosyal rutinlerle bütünleşme alt boyutunda ise anlamlı farklılıklar görülmektedir. Scheffe testi, 2–4 saat ile 4–6 saat ve 2–4 saat ile 8 saat ve üzeri grupları arasında anlamlı farklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Ortalama değerler, 2–4 saat kullanan öğrencilerin kısmen katılmıyorum düzeyinde olduğunu, 8 saat ve üzeri kullanan öğrencilerin ise kısmen katılıyorum düzeyine yükseldiğini göstermektedir. Bu sonuç, sosyal medya kullanım süresi arttıkça sosyal medyanın öğrencilerin günlük yaşam rutinleri içinde daha belirgin bir yer edindiğine işaret etmektedir. Uzun süreli kullanıcıların sosyal medyayı daha alışkanlık hâline getirdikleri ve günlük aktivitelerinin bir parçası olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Literatürde sosyal medya kullanım süresinin artmasının bireyin çevrimiçi kimlik geliştirme süreçlerini güçlendirdiği, sosyal etkileşimlerini daha fazla dijital platformlar üzerinden sürdürmesine yol açtığı ve aşırı kullanımın zaman zaman yüz yüze etkileşimi azaltabileceği belirtilmektedir (Boyd ve Ellison, 2007; Twenge ve ark., 2019). Bu araştırmanın bulguları da sosyal medyanın uzun süre kullanılmasıyla birlikte öğrencilerin hem sosyal ilişkilerini hem de günlük rutinlerini dijital ortam üzerinden sürdürme eğilimlerinin artacağını göstermektedir.

Araştırmanın sonuçları dikkate alındığında, üniversitelerin öğrencilerin sosyal medyayı daha bilinçli, dengeli ve akademik amaçlarla kullanmalarını destekleyecek programlar geliştirmesi önerilmektedir. Özellikle günlük kullanım süresi yüksek olan öğrencilerde dijital denge ve zaman yönetimi eğitimleri önem taşımaktadır. Bölümler arası anlamlı farklılıklar görülmesi nedeniyle, özellikle sosyal medya kullanım düzeyi yüksek çıkan bölümlerde farkındalık çalışmaları yapılabilir. Ayrıca öğrencilerin sosyal medya kullanım amaçlarını daha derinlemesine ortaya koymak için nitel araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Referans

- Akın, A., Özbay, A., & Baykut, İ. (2015). The validity and reliability of the Turkish version of the social media use integration scale. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 647–650.
- Al-Shalawi, A. S., Saudi, S., & Qazi, T. F. (2022). Social media usage intensity and academic performance among undergraduate students in Saudi Arabia. *Contemporary Educational Technology*, 14(4), Article ep375. <https://doi.org/10.30935/cedtech/11711>
- Alimuddin, N., & Latepo, I. (2021). A Study of University Students' Communication Behavior in Social Media from Theory of Uses and Gratification. *Journal of Humanities and Social Sciences Studies*, 3(11), 122-132. <https://doi.org/10.32996/jhsss.2021.1.4.11>
- Alnjadat, R., Hameed, B., Adnan, W., Salih, A. A., & Al-Fahoum, A. S. (2019). Gender variations in social media usage and academic performance among university students. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 8(3), 393–398. <https://doi.org/10.11591/ijere.v8i3.20290>
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma teknikleri*. Sakarya Yayınları.
- Andreassen, C. S., Torsheim, T., Brunborg, G. S., & Pallesen, S. (2012). Development of a Facebook Addiction Scale. *Psychological Reports*, 110(2), 501–517. <https://doi.org/10.2466/02.09.18.Pr0.110.2.501-517>
- Avcı, H., Baams, L., & Kretschmer, T. (2025). A systematic review of social media use and adolescent identity development. *Adolescent Research Review*, 10(2), 219–236. <https://doi.org/10.1007/s40894-024-00251-1>
- Baz, F. Ç. (2018). Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine çalışma. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 276–295. <https://doi.org/10.26466/opus.470118>
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210–230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Boz, M., Buluk, B., & Aysu, S. (2017). Sosyal medya kullanımı ve sosyal sermaye ilişkisi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi örneği. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 633–648. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.322258>
- Chou, H. T. G., & Edge, N. (2012). “They are happier and having better lives than I am”: The impact of using Facebook on perceptions of others' lives. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(2), 117–121. <https://doi.org/10.1089/cyber.2011.0324>
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. SAGE Publications.

- Çavuş, S. (2022). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımları üzerine bir alan araştırması: Aksaray Üniversitesi örneği. *İNİF E-Dergi*, 7(2), 9–25. <https://doi.org/10.47107/inifedergi.1076570>
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ellison, N. B., Steinfield, C., & Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook "friends": Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), 1143–1168. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00367.x>
- Eyibilen, E., Özkan, S., & Ertem, M. (2021). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi öğrencilerinde sosyal medya bağımlılık düzeyi ve günlük yaşam aktivitelerine etkisi. *Forbestip Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 23–31.
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5th ed.). SAGE Publications.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill.
- Haferkamp, N., & Krämer, N. C. (2011). Social comparison 2.0: Examining the effects of online profiles on social-networking sites. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(5), 309–314. <https://doi.org/10.1089/cyber.2010.0120>
- Huang, C. (2010). Internet use and psychological well-being: A meta-analysis. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 13(3), 241–249. <https://doi.org/10.1089/cyber.2009.0217>
- İnce, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 326–337.
- Jenkins-Guarnieri, M. A., Wright, S. L., & Johnson, B. (2013). Development and validation of a social media use integration scale. *Psychology of Popular Media Culture*, 2(1), 38–50. <https://doi.org/10.1037/a0030277>
- Joinson, A. N. (2008). 'Looking at', 'looking up' or 'keeping up with' people? Motives and uses of Facebook. *Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, 1027–1036.
- Kim, J., & Haridakis, P. M. (2009). The role of Internet user characteristics and motives in explaining three dimensions of Internet addiction. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14(4), 988–1015. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2009.01478.x>
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2011). Online social networking and addiction-A review of the psychological literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 8(9), 3528–3552. <https://doi.org/10.3390/ijerph8093528>

- Nadkarni, A., & Hofmann, S. G. (2012). Why do people use Facebook?. *Personality and Individual Differences*, 52(3), 243–249. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.11.007>
- Ortega, J. L. (2015). Disciplinary differences in the use of academic social networking sites. *Online Information Review*, 39(4), 520–536. <https://doi.org/10.1108/OIR-03-2015-0093>
- Özdemir, Z. (2019). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı. *Beykoz Akademi Dergisi*, 7(2), 91–105. <https://doi.org/10.14514/byk.m.26515393.2019.7/2.91-105>
- Pantic, I., Damjanovic, A., Todorovic, J., Topalovic, D., Bojovic-Jovic, D., Ristic, S., & Pantic, S. (2012). Association between online social networking and depression in high school students: Behavioral physiology viewpoint. *Psychiatra Danubina*, 24(1), 90–93.
- Przybylski, A. K., Murayama, K., DeHaan, C. R., & Gladwell, V. (2013). Motivational, emotional, and behavioral correlates of fear of missing out. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1841–1848. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.02.014>
- Ryan, T., Chester, A., Reece, J., & Xenos, S. (2013). The uses and abuses of Facebook: A review of Facebook addiction. *Journal of Behavioral Addictions*, 3(3), 133–148. <https://doi.org/10.1556/jba.3.2014.016>
- Sheldon, P., & Bryant, K. (2016). Instagram: Motives for its use and relationship to narcissism and contextual age. *Computers in Human Behavior*, 58, 89–97. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.12.059>
- Smock, A. D., Ellison, N. B., Lampe, C., & Wohn, D. Y. (2011). Facebook as a toolkit: A uses and gratification approach to unbundling feature use. *Computers in Human Behavior*, 27(6), 2322–2329. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2011.07.011>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. Allyn & Bacon/Pearson Education.
- Twenge, J. M., Spitzberg, B. H., & Campbell, W. K. (2019). Less in-person social interaction with peers among U.S. adolescents in the 21st century and links to loneliness. *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(6), 1892–1913. <https://doi.org/10.1177/0265407519836170>
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2007). Online communication and adolescent well-being: Testing the stimulation versus the displacement hypothesis. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), 1169–1182. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00368.x>
- Yan, Z., Wang, J., Chen, Y., & Zhang, H. (2021). The role of academic discipline in social networking site use among university students. *Computers & Education*, 170, Article 104223. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104223>
- Yolcu, H., & Çiftçi, H. (2023). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 57–73.